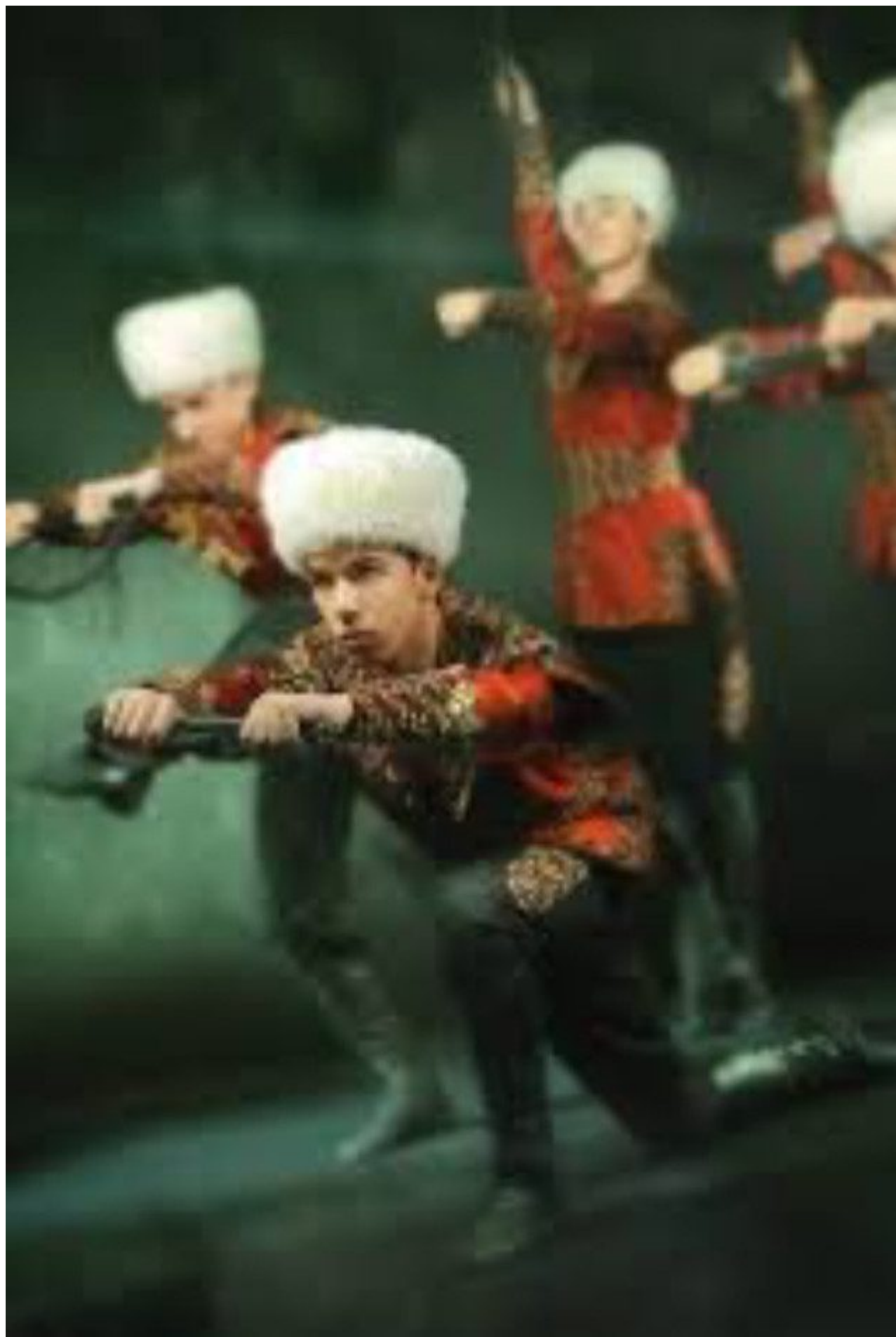

Çilkeman / poema

Category: Kitapcy, Poemalar, Sözler
написано kitapcy | 21 января, 2025
Çilkeman / poema ÇILKEMAN

(Kyrk mergeniň kyssasy)

Oguzlaň kowmundan, Seljuk dogmundan,
Dörän iki gerçek batyr hakynda.
Ululy-kiçili döwran sowulmaz,
Syry saklap otyr taryh gatynda.

Mäne babaň haýyr dogasyn alyp,
Dünýäni boýun eden iki algyryň.
Türkmeniň sährasy gursagna salyp,
Saklap otyr ýylsyny kalbynyň.

Külterleýip kerwen öten ýollary,
Bu gün taryh galdy ýene tirsege,
Senadyr bu ýurduň dagy, go:llary,
Alkyşdyr mertleriniň hersine!

Gadym Horasanda şeýle gala bar,
Çilkeman □ kyrk mergen adyn göterýär.
Bu galada ak ertire tama bar,
Munda mertlik □ ili howpdan gutarýar.

Bu gala şeýle bir ajap galady,
Her saba azanyň sesine öryän,
Munda Mäne babaň doga, tagady,
Her işde her kimi goraýar ýöryär.

Bu galada söýgi bardy, yşk bardy,
Ertirlere umyt bardy didede,
Şum habar umydy topraga gardy,
Aýan düýşe döndi, ýeke gijede.

* * *

Bu gün beglerini ýola ugradyp,
Galaň goragynda galan kyrk mergen,
Batyrlýgy ýollaryna nur edip,
Daşdadylar gaýdan, gohdan, heserden.

Adatyça Aý asmandan esedip,
Ýuwunýardy asudalyk nuruna.

Şeýle bir ümsümlük, gamlar bes edip,
Ähli zatlar bolup durdy ugruna...

Kyrk mergeniň serkerdesi Atdaja,
Ak öýüň töründe süzüp gözerin.
Hatynyna pyşyrdaýar assaja,
»Ahyr bagt gülüp bakdy, dözmezim!

Kyrk baş ýaşda perzent söýmek arzuwym,
Hak tagala wysalyna ýetirdi,
Bu gün göwün berem owadan guwum,
Ata bolmak tamasyny getirdi!

Sadabym eger-de oglumyz bolsa,
Ady Nur bolmaly, şuny bek belle.
Bolup biler, bardy-geldi gyz dogsa,
Adyn saýlamagyň hukugy sende!

Nurym, asly nurdan türkmen balasy,
Adyma, abraýma şarikdir hergiz.
Ogul bolup ekmek dowam dānesin,
Watan öňündäki ullakan bergim!»

»Aý, mergen, ne beýle çuňňurla gepiň,
Bu sözleriň sargyt ýaly hamala.
Bolarmy kyn pursat degmese nepiň,
Är diýeniň şonda gerek aýala!».

»Sadap işan! Göwne gelen dildedir,
Sözlerimi ýorma beýle ýamana.
Soňam, esger diýlen mydam ildedir,
Döwrem görýäň, nä wagt, nä zamana?!»

»Ol şeýle-le welin, şeýdip gürleseň,
Birhili ýüregim atylyp barýar.
Ýanymda ýüregňi açyp gülmeseň,
Ýaşuly topraga gatylyp barýaň!»

»Haý, haý Sadap işan, gatam bir gitme,

Emtekler »men» diýen wagtymdyr häli.
Ýokdur entek-entek henege bitme,
Ýyllaryň täsiri üýtgedýär päli!»

»Dur-la diňle hany, gopuz sesimi,
Owaz aşyklaryň pynhan hatydyr.
Meger, bagra basýar öz nerkesini,
Aý yşygy juwanlaryň bagtydyr...»

Gümmür-gümmür gopuz sesi giň gala
Habar berýär syrly-syrly gijeden,
Bu gün ýaş mergeni goltugna salan,
Ykbaly ereýär yşkly dideden.

»Eý, meniň husny jemalym,
Sabrym galmady çydara.
Bu yşkdyň ýürek bagrymy,
Eýleşdir set müň para»

»Hany, oğlan, eýle sabyr,
Toýdur seň derdiňe çäre!
Ýedi ýyly ötüren kalp,
Ne bir güne bor biçäre?!»

»Rugsat ber, gel, iň bolmanda,
Elleriň aýama alsam.
Men özümi bagyşlaman,
Bu paýdan binesip galsam!»

»Kiriş çeken barmaklaryň,
Tutsa birden ellerimden.
Ýaýyň kirşi gaty görüp,
Sypmawersin elleriňden?!»

»Ýaý □ ýaý bolar, ol ýaragym,
Emma sen ömrümiň ýary.
Sorar bolsaň dillener ýaý,
Ýakma diýip intizary!»

»Aýyp bolar utan oglan,
Ertir toýa başlanýandyr.
Bimahal gara görünse,
Bu galada daşlanýandyr!»

»Haýp bolar gözel ýarym,
Bendi etdi saçlaň tary.
Aýtsana sen, haýsy güýje
Nesip eder aýyrmaklyk,
Bir-biregi çyndan söýen
Iki aşyk söwer ýary!?»

»Diňle, saňa ýüregimi,
Owaz bilen açayyn men!»
Çal, gopuzyň geregimiň,
Yşky bilen uçayyn men!»

Arşdan sereden Aý, bimar mysaly,
Biňuş bolup aşyklaryň sözüne.
Assa-assa ýöretdi-de hasabyn,
Pynhan ýeri saýlap aldy özüne.

Aşyklara hemdem boldy tüm gije,
Ümsümlige gark bolupdyr bu barlyk.
Emma ajy habar öwrülip güýje,
Zabt etdi galany dowla garylyp.

»A-ha-ha-how» ýagy çozdy, halaýyk,
Ýaragly-ýaragna ýapyşsyn her kim
Seljuk ogly bolsun Watana laýyk,
Är men diýen muňa »söweşe gelsin!»

Gaýda-gaýmalaşyk, yzanda-çuwan,
Dowul düşdi abat oturan ile.
Aýal-ebtat, oglan, garry-u-juwan,
Girdi çyn söweşe duşmany bile.

Çagry bilen Togrul begiň ýoklugyn,
Amat bilen duşman gaty ýeserdi.

Egne atyp galaň galagoplugyn,
Kyrk mergen öňünde borjy keserdi.

Ähtiýalan duşman arzuwa boglup,
Gala hakda bir süýjüje düýş gördi.
Atdaja mergeniň ynamy, dogmy,
Esgerlere kuwwat berdi, güýç berdi.

»Ile derkar çagy geçilýär serden,
Watan üçin jan ortakdyr, gurbandyr.
Oguz gurdy, gerek bolsa, ýurduna
O:t ýagsa-da döşün gerip durýandyr!

Ganymyň gözünü gandan gandyran,
Zenanlaryň oglusyňyz, gerçekler!
Dogmundan don geýip dagy ýandyran,
Oguzlaryň kowmusyňyz, gerçekler!

Mert ýigitler gaýrat üçin dogulýar!
Gaýratyňyz derkar bu gün Watana.
Ärlerib deminden ýagy sowulýar,
Gara baş topraga bolsun sadaga!

Gara baş topraga bolsun sadaga,
Watan üçin jan berme bar, dönme ýok!
Bu topraga, bu Diýara, Watana,
Bet niýet duşmana göçüp-gonma ýok!»

»Alla!» Diýip at goýdular, ýaýyna,
Namys okun salyp atan ogullar.
Duşman bulaň garap geldi maýyna,
Gapyl galdyň... Heý, oguzlar, oguzlar...

Söweş salyp barýar aldym-berdime,
Hä diýmän galany zabt etjek haýyn.
Derman bolmak üçin iliň derdine,
Mergenler göz gyrpman ölmäge taýyn.

Emma welin, köre hasa netije,

Duşmanyň ordasy geldi buruna.
Daň atsa-da gutarmady bu gije,
Gün dogdy bogulyp gara zuluma.

Ine, birden ak baýdagyn göterip,
Duşman söze çakylygyn aýtdy.
Atdaja mergenem umyt göterip,
Bitaraplyk meýdanyna gaýtdy.

»Meniň size teklibim bar, dogrusy,
Talabym bar, diýsem has anyk bolar.
Kyrk mergeniň, seljuklaryb dogmasy,
Maňa juda gerek bolardy şolar!

Kyrk mergeni maňa ýesir berseňiz,
Iliňizi azat edýän, gutarýan.
Beýdişip ser-sepil bolup ýörseňiz,
Dogrym, men-ä ýeňmäge-de utanýan!»

»Arman, tüýs wagtyny peýlediň haýyn,
Gel, orta çyk, söweşeli mertlerçe.
Gylyçly gel, ýalaňaç ýeňmäge taýyn,
Gel, söweş meň bilen meňzeş şertlerde!»

»Hany dişiň gysan bolma, häli seň,
Halkyň ykbalyna kömegiň ýeter.
Göräýmäge, akyllyja ýaly sen,
Jogabyň aýt, gepi uzaltma beter!»

»Biziň ilde sala bardyr ýaşula,
Ýekäň çaňy çykýan däldir asyl-ha.
Belki, Mäne babam unamaz, unar,
Bizde mydam şoňa gulak asylýar!»

»Bar-bar, köpek babaňam şol, ýenäňem,
Maňa jogabyňy getir çaltyrak.
Wagtym ýok seň bilen agyz deňäre,
Dursun towşan ýaly gorkup, galdyrap!»

Arman bilen dişin gysan mergeniň,
Ýumruklary polat bolup düwüldi.
Agyrdy oň üçin alýan her demi,
Ýüregi hasratdan düwün-düwündi...

Mäne baba diňläp duşman teklibin,
Ahmyr bilen başyn egdi, ökündi.
Almak agyr bu ýagdaýyň tekbirin,
Babanyň sözleri kalba döküldi.

»Goçaklarym,gerçeklerim,
Näme diýsem asgyn dilim.
Duşman salan derdi bilen,
Ýürek-bagrym dilim-dilim!

Maňa galsa duşman taýa,
Dyrnagňyzam oklamazdym.
Ýaýyňyzyň ýeke telin,
Namart üçin ýoklamazdym!

Emma kysmat, pelek şeýdip,
Sarap otyr sargysyny.
Bu gün takdyr sizden alýar,
Ajalyň şum algysyny!

Bilýän, mertdir oguz gurdy,
Özüni kişä çeynetmez.
Ýöne ýesir bolaňyzsoň,
Duşmanlar sizi baýnatmaz!

Bu ýaý, kiriş öz iliňe,
Çenenmeli bolar nalaç...
Eý, Hudaý, görkez sen ýoly,
Galandyrys biz bialaç!»

Hemme doňup galdy, umytly gözler
Gözýaş bilen ümezledi, garaldy.
Dahana bent boldy diýiljek sözler,
Kalp ýarasy şerebeli saraldy.

Bir-birege garap aşyk göreçler,
Diýilmedik sözler bilen gürleşdi.
Bu biwagt gelen, namart söweşde,
Watan, toprak, söýgi, umyt birleşdi.

Birhaýukdan mergenleriň serdary,
Ardynjyrap orta çykdy söz üçin.
Gözüne ilmedi Sadap naçary,
Emma welin taýyndy ol şol pursat,
Ähli zada şol garaja göz üçin:

»Hany, aýal-ebtat, oğlan-uşagy,
Aýyryň bu ýerden yzasy ýetdi.
Siziň derdiňizden bu maslahatyň,
Azary köpelip, mazasy ýitdi.

Sadagaň bolayyn, Mäne babam jan!
Ýigitlerimiz bilen geldik karara
Ýekeje ýol galdy, dönmän dönüğe
Duşmanlaň içinde başy çarara.

Watana çenelip çekiljek ýaýlar,
Ylahym hiç wagt çekilmez olsun,
Halkymy gyrmaga бүкүлjek ýaýlar,
Ylahym hiç wagt бүкүлmez olsun!

Mergenligimiz ýalan bolsun,
Garşy dursa şu Diýara!
Ile ýaramajak jany,
Tutaryk bolmaz aýara!

Şonuň üçin karar etdik,
Kyrkymyz bir ten-jan bolup.
Ýaý dartýan iki barmagy,
Aýyrmaly diýýäs ýolup!

Mäne babam! Getir ýagly golçaňy!
Daglasa-da Watan tygy daglasyn.
Ýigitler dişiňiz gysyb mazaly,

Ganym duşman derdimizi aňmasyn»!

Bap gelmedi Asman, ýitirdi dogmun,
Göğüň göwsi ýanyp, ýarylyp gitdi.
Hemem buşlap dowam oguzlaň kowmun,
Iňňildi sesine kyrk batyr ogluň,
Bäbek jägildisi garylyp gitdi...

Elektron görnüşe geçiren: Peşeň ogly AFRASYÝAP Poemalar